

Збірник тез

**II Міжнародної наукової
конференції**

**«ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА
ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ:
історичні та психологічні
наслідки»**

21-22 квітня 2022 р.

**м. Тернопіль,
Україна**

Зміст:

СЕКЦІЯ 1. ПСИХОЛОГІЧНА І СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ ЖЕРТВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ І ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ.....1

ALEKSEENKO I., DR. OF POLITICAL SCIENCES, PROF.....1 TARAS SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY OF KYIV, UKRAINE THE ROLE OF CRISIS COMMUNICATIONS IN PREVENTING THE SOCIO - PSYCHOLOGICAL CONSEQUENCES OF DISASTERS AND CATASTROPHES РОЛЬ КРИЗОВИХ КОМУНІКАЦІЙ В ПОПЕРЕДЖЕННІ СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНИХ НАСЛІДКІВ СТИХІЙНИХ ЛИХ І КАТАСТРОФ	
Вишньовський В., канд. психол. н., доц.....3 Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ВИМУШЕНО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ, ЖЕРТВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ PSYCHOLOGICAL ADAPTATION OF FORCED DISPLACED PERSONS, VICTIMS OF MILITARY CONFLICTS	
Герман О., канд. істор. н., доц.....5 Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна ГУМАНІТАРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ФРОНТ У ЧАС ВІЙНИ HUMANITARIAN AND ARTISTIC FRONT DURING THE WAR	
Гуменюк Н., канд. психол. н., доц.....7 Івано-Франківський національний університет нафти і газу, Україна ПСИХОЛОГІЧНА РЕКРЕАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ У ПЕРІОД ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ PSYCHOLOGICAL RECREATION OF THE INDIVIDUAL DURING MILITARY	
Католик Г., д. психол. н., доц. ....9 Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ СЕРІЙНОГО ВБИВЦІ В ІНТРАСУБ'ЄКТИВНОМУ СПРИЙНЯТТІ ПЕРЕСІЧНОГО ГРОМАДЯНИНА PSYCHOLOGICAL PORTRAIT OF A SERIAL KILLER IN THE INTRASUBJECTIVE PERCEPTION OF THE ORDINARY CITIZEN	
Католик Г., д. психол. н., доц. ....11 Інститут управління, психології та безпеки Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна	
Калька Н., старший викладач.....11 Інститут управління, психології та безпеки Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна	
Легка А. І., викладач.....11 Інститут управління, психології та безпеки Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ В ЧАС ВІЙНИ: PRO I CONTRA (ПСИХОАНАЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ) EMOTIONAL BURNOUT DURING WAR: PRO I CONTRA (PSYCHOANALYTIC CONTEXT)	
Лещук Г., канд. пед. н., доц.....13	

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННИ

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна

Лещук Р., канд. техн. н., доц.....13

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

КОНЦЕПТ РЕЗИЛЬЄНСУ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ПСИХОСОЦІАЛЬНИХ КРИЗ

RESILIENCE APPROACH IN THE CONTEXT OF DEEPENING PSYCHOSOCIAL CRISES

Мешко Г., д. пед. н., проф. 15

Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка, Україна

Мешко О., канд. психол. н., доц. 15

Тернопільський національний педагогічний ім. Володимира Гнатюка, Україна

Габрусєва Н. 15

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя; Тернопільський національний педагогічний ім. Володимира Гнатюка, Україна

СТАН ЕМОЦІЙНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

THE STATE OF EMOTIONAL WELL-BEING IN THE PROCESS OF LEARNING DURING THE WAR

Нестайко І., канд. пед. н., доц. 18

Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка, Україна

СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В РЕЗУЛЬТАТІ ВІЙНИ (ПОЛЬСЬКИЙ ПОГЛЯД)

SOCIAL ADAPTATION AND INTEGRATION OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS AS A RESULT OF WAR (POLISH EXPERIENCE)

Періг І., канд. психол. н., доц. 20

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНІ МЕТОДИ ЗНЯТТЯ ПСИХОЕМОЦІЙНОЇ НАПРУГИ В УМОВАХ ПЕРЕЖИВАННЯ ВОЄННИХ ДІЙ

ART-THERAPEUTIC METHODS OF REMOVAL OF PSYCHO-EMOTIONAL STRESS THE CONDITION OF EXPERIENCE OF MILITARY ACTION

Петришин Л., д. пед. н., проф. 22

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВПО ЯК РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ВІДНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ

SOCIAL SECURITY OF IDPs AS A REHABILITATION ASPECT OF RESTORATION OF SOCIAL STATUS IN CONDITIONS OF MILITARY CONFLICT

Сеньовська Н., канд. пед. н., доц. 24

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна

«ПАТРІОТИЧНІ Й НЕБАЙДУЖІ»: ЩО І ЯК КАЗАТИ ДІТЯМ ПРО ВІЙНУ

"PATRIOTIC AND NOT INDIFFERENT": WHAT AND HOW TO TELL CHILDREN ABOUT THE WAR.....24

ТРУБАВІНА І., Д. ПЕД. Н., ПРОФ.	26	
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ; ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ, УКРАЇНА		
СПЕКТР ПРОБЛЕМ БІЖЕНЦІВ В УКРАЇНІ В ВІЙНІ 2022 РОКУ: АКЦЕНТИ І СПОСТЕРЕЖЕННЯ		
RANGE OF REFUGEE PROBLEMS IN UKRAINE IN THE 2022 WAR: HIGHLIGHTS AND OBSERVATIONS		
ШОСТАКІВСЬКА Н., КАН. ПЕД. НАУК, ДОЦ.	28	
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ІВАНА ПУЛЮЯ, УКРАЇНА		
ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ		
FORMATION OF INSTITUTIONAL MODEL OF SOCIAL ADAPTATION OF POPULATION DURING THE WAR		
ШУЛЬГА І., КАНД. ПЕД. Н.	30	
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИР ГНАТЮКА, УКРАЇНА		
ОСОБЛИВОСТІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ ДІТЕЙ У ЧАС ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ		
SPECIFICS OF CHILDREN'S HEALTH PRESERVATION DURING ARMED CONFLICTS		
ЩИГЕЛЬСЬКА Г., КАНД. ІСТОР. Н., ДОЦ.	32	
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ, УКРАЇНА		
Коляда М.	32	
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ, УКРАЇНА		
ЧОРНОБИЛЬ ЯК УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ БРЕНД		
CHORNOBYL AS A UKRAINIAN CULTURAL BRAND		
СЕКЦІЯ 2-3. ІСТОРІЯ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ І ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ		33
ГІБРИДНІ ВІЙНИ: ІСТОРИЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ		33
ZIÓŁKOWSKI J., PLK DR HAB. INŻ.	33	
WOJSKOWA AKADEMIA TECHNICZNA IM. JAROSŁAWA DĄBROWSKIEGO, POLSKA		
HUTSAJLYUK V., DR HAB. INŻ.	33	
WOJSKOWA AKADEMIA TECHNICZNA IM. JAROSŁAWA DĄBROWSKIEGO, POLSKA		
AKTUALNE WEZWANIA NATO W OBLCZU WOJNY W UKRAINIE.		
TRANSFORMACJA POLITYKI ODSTRASZANIA I OBRONY SOJUSZU		
CURRENT NATO CHALLENGES IN THE FACE OF WAR IN UKRAINE.		
TRANSFORMING THE POLICY OF REPELLING AND DEFEND THE ALLIANCE		
KIZLOVA A., DR.	35	
NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY OF UKRAINE «IGOR SIKORSKY KYIV POLYTECHNIC INSTITUTE», UKRAINE		
PROVIDING OIL FOR POWER PLANT OF KYIV DORMITION CAVES LAVRA IN FACE OF THE WORLD WAR I		

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ КИСВО-ПЕЧЕРСЬКОЇ ЛАВРИ НАФТОЮ ПІД ЧАС ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ	
ГОРОДИСЬКА Н., ВИКЛАДАЧ.....	37
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна	
УКРАЇНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ТРАДИЦІЇ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.: ТОВАРИСТВА «СОКІЛ», «СІЧ», «ПЛАСТ»	
UKRAINIAN MILITARY TRADITIONS OF THE END OF XIX - EARLY XX CENTURY: SOKIL, SICH, PLAST SOCIETIES	
ГОРОДИСЬКА Н., ВИКЛАДАЧ.....	40
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна	
ВАСИЛЕЧКО К.....	40
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна	
ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ МАНІПУЛЯЦІЇ ЛЮДСТВОМ	
INFORMATION WAR AS ONE OF THE TYPES OF HUMAN MANIPULATION	
ДОВГАНЬ А., Д.ФІЛОС.Н.,ПРОФ.....	42
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
ДОВГАНЬ Ю., КАНД.Ю.Н.....	42
ЯВИЩЕ ВІЙНИ В КОНТЕКСТІ СИНЕРГЕТИЧНОЇ ТЕОРІЇ СВІТУ	
THE PHENOMENON OF WAR IN THE CONTEXT OF THE SYNERGETIC THEORY OF WORLD	
ДОЛЖЕНКО Ю. МАГІСТР ІСТОРІЇ, МОЛОДШИЙ НАУКОВИЙ СПІВРОБІТНИК ВІДДІЛУ БІОАРХЕОЛОГІЇ.....	44
Інститут археології Національної академії наук України, Україна	
ЗАГИБЛИЙ ПІЛОТ ЧАСІВ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ: АНТРОПОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА	
FALLEN PILOT OF THE WORLD WAR II: ANTHROPOLOGICAL CHARACTERISTIC	
ДЯКІВ В., ВИКЛАДАЧ СЕКЦІЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ, ВЧИТЕЛЬ ІСТОРІЇ, ЗАСЛУЖЕНИЙ ВЧИТЕЛЬ УКРАЇНИ	45
Залщицька філія Тернопільського обласного відділення МАН України; Залщицька державна гімназія м. Залщики Тернопільська обл., Україна	
РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТУ У ГІБРИДНІЙ ВІЙНІ	
THE ROLE OF THE INFORMATION COMPONENT IN HYBRID WARFARE	
КРИСЬКОВ А., Д. ІСТОР. Н., ПРОФ.	48
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
ГРУЗІН В., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ	48
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
НАЦІОНАЛЬНИЙ СКЛАД ОФІЦЕРСЬКОГО КОРПУСУ УГА (1918-1920)	
NATIONAL COMPOSITION OF UGA OFFICERS (1918-1920)	
КРИСЬКОВА Л.	49
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
КРИСЬКОВА С.	49
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
ВИКОРИСТАННЯ ПЕРЕМОГИ У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ГЕОПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ	

USING VICTORY IN THE SECOND WORLD WAR TO RESTORE THE RUSSIAN
FEDERATION'S GEOPOLITICAL INFLUENCE

Лозовий В., д. істор. н., проф.	50
Національний інститут стратегічних досліджень, Україна	
«РУСЬКИЙ МІР» ЯК ІДЕОЛОГІЯ ТА ПРАКТИКА ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ (В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ)	
«RUSSIAN PEACE» AS AN IDEOLOGY AND PRACTICE OF THE WAR AGAINST UKRAINE (IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES)	
Потіха О., канд. істор. н.	52
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
Дубровська В.	52
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ВІЙНИ UKRAINIAN CHILDREN OF WAR	
Радченко О., канд. пед. н., доц.	54
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимир Гнатюка, Україна	
Вихор С., канд. пед. н., доц.	54
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимир Гнатюка, Україна	
ЦІННІСНІ ЗАСАДИ ОСВІТИ: РЕАЛІЇ ТА ПРОБЛЕМИ VALUE PRINCIPLES OF EDUCATION: REALITIES AND PROBLEMS	
Рудик М., викладач	58
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна	
UKRAINIAN WOMEN IN THE CONDITION OF WARS: HISTORY OF THE QUESTION	
Сівчук П., старший викладач	60
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ПРОТИБОРСТВО В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ INFORMATION-PSYCHOLOGICAL CONFRONTATION IN THE CONTEXT OF MILITARY AGRESSION	
Стоцький Я., д. істор. н., проф.	63
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
ОСНОВНІ ЕТАПИ ЕКСПАНСІЇ РОСІЙСЬКОГО ПРАВОСЛАВ'Я НА УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ MAIN STAGES OF THE EXPANSION OF RUSSIAN ORTHODOXY INTO UKRAINIAN LANDS	
Щигельська Г., канд. істор. н., доц.	65
Тернопільський національний тех	
Перець Н.	65
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ РОСІЇ ПРОТИ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ У КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	

СЕКЦІЯ 4-5. ВПЛИВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ ТА ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ НА ЛОКАЛЬНІ ТА ГЛОБАЛЬНІ ЕКОСИСТЕМИ.....67

НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО МІНІМІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ, ЕКОЛОГІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАСЛІДКІВ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ.....67

JADAV H.	67
TERNOPIL IVAN PULUJ NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY, UKRAINE-INDIA	
SHCHYNELSKA H., Ph.D., ASSOC. PROF.	67
TERNOPIL IVAN PULUJ NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY, UKRAINE	
RISKS AND LONG-TERM EFFECTS OF CHEMICAL DISASTERS: BHOPAL AND COVID-19	
РИЗИКИ ТА ДОВГОТРИВАЛІ НАСЛІДКИ ХІМІЧНИХ КАТАСТРОФ: БХОПАЛ І COVID-19	
PROVALNA Y.	68
FH SCHMALKALDEN UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, GERMANY	
SHCHYNELSKA H., Ph.D., ASSOC. PROF.	68
TERNOPIL IVAN PULUJ NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY, UKRAINE	
LONGTERM CONSEQUENCES OF NEW PHASE OF RUSSIA'S WAR IN UKRAINE	
ДОВГОСТРОКОВІ НАСЛІДКИ НОВОГО ЕТАПУ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ	
ГУМЕН Ю., КАНД. ІСТОР. Н., ДОЦ.	70
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ІВАНА ПУЛЮЯ Україна	
ПРИВАТНИЙ СЕКТОР ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	
THE PRIVATE SECTOR AS A KEY ELEMENT OF NATIONAL SECURITY OF UKRAINE	
КЛОЧКО А., Д.Ю.Н., ПРОФЕСОР	73
БОРИСОВА Л., КАНД.Ю.Н., ДОЦ.	73
НІКІТІНА Л., КАНД.ТЕХН.Н., ДОЦ.	73
ПРІОРИТЕТНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ СФЕРИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ	
PRIORITY TRENDS IN CIVIL PROTECTION REFORMS	
КОБЕЦЬ Ю., КАНД. ПОЛІТ. Н.	76
ПРИКАРПАТСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА, Україна	
ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	
ECOLOGICAL SAFETY IN THE NATIONAL SECURITY SYSTEM	
ЛАЗАРЮК В., КАНД. ТЕХН. НАУК, ДОЦ.	78
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. І. ПУЛЮЯ, Україна	
БЛАВЦЬКИЙ М.	78
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. І. ПУЛЮЯ, Україна	
ГРОМАДСЬКА ДИПЛОМАТІЯ - ВАЖЛИВА СКЛАДОВА МІЖНАРОДНОГО КОЛЕКТИВНОГО ОПОРУ ПОРУШЕННЯМ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	

PUBLIC DIPLOMACY AN IMPORTANT PART OF INTERNATIONAL COLLECTIVE RESISTANCE TO HUMAN RIGHTS VIOLATIONS IN THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

ЛУБКОВИЧ Н., КАНД. ІСТОР. Н.	80
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна	
ПОТІХА О., КАНД. ІСТОР. Н.	80
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
ЗАГРОЗА ТЕХНОГЕННОЇ КАТАСТРОФИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	
THREAT OF TECHNOGENIC DISASTER IN THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR	
МОСОВ С., Д. ВІЙСЬК. Н., ПРОФ.	82
Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту, Україна	
ЧУБИНА Т., Д. ІСТОР. Н., ПРОФ.	82
Черкаський інститут пожежної безпеки ім. Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України, Україна	
ДИХОТОМІЯ ВІЙНИ В ІСТОРІЇ ЛЮДСТВА	
DICHOTOMY OF WAR IN THE HISTORY OF HUMANKIND	
НІКОНЕНКО В., КАНД. ФІЛОСОФ. Н., ПРОФ.	84
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя, Україна	
ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ ТА БЕЗПЕКИ В ЯДЕРНІЙ ЕНЕРГЕТИЦІ УКРАЇНИ	
PROBLEMS OF ENSURING RELIABILITY AND SAFETY IN THE NUCLEAR ENERGY OF UKRAINE	
ПИЛИПЕЦЬ О., КАНД. ТЕХН. Н., ДОЦ.	86
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя, Україна	
ЗВАРИЧ Н., КАНД. ТЕХН. Н., ДОЦ.	86
Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя, Україна	
НАРОСТАННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ КРИЗИ ЧЕРЕЗ РОСІЙСЬКЕ ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ	
GROWING FOOD CRISIS THROUGH RUSSIAN INVASION IN UKRAINE	
СИБІРНИЙ А., КАНД. БІОЛОГ. Н., ДОЦ.	87
Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького, Україна	
СИБІРНА Р., Д. БІОЛОГ. Н., ПРОФ.	87
Львівський державний університет внутрішніх справ; Національний університет «Львівська політехніка», Україна	
ВІЙСЬКОВА ГІГІЄНА ПІД ЧАС БОЙОВИХ ДІЙ	
MILITARY HYGIENE DURING COMBAT	
СТРУЧОК В., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ	89
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна	
АВАРІЯ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС ТА ЇЇ ПРИЧИНИ	
THE ACCIDENT ON CHERNOBYL NPP AND ITS CAUSES	
СТРУЧОК В., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ	90

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННИ

ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

НОВІ ПІДХОДИ У ДОСЛІДЖЕННІ ПРИЧИН ВИНИКНЕННЯ АВАРІЇ НА
ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС

NEW APPROACHES IN RESEARCH OF THE RISE CAUSES AN ACCIDENT ON
CHERNOBYL NPP

Химич Г., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ.....91

ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

Митник М., КАНД. ТЕХН. Н., ДОЦ.....91

ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

Блавицький М.....91

ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ЗАХИСТУ КРАЇНИ ВІД ВІЙСЬКОВИХ
КОНФЛІКТІВ

INNOVATIVE MODEL OF COUNTRY'S PROTECTION FROM MILITARY
CONFLICTS

Щигельська Г., КАНД. ІСТ. Н., ДОЦ.....94

ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

Боднар В.....94

ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

ЗАГРОЗИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ НА АТОМНИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЯХ
В УМОВАХ НОВОГО ЕТАПУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

THREATS OF EMERGENCY SITUATIONS AT NUCLEAR POWER PLANTS IN A
NEW PHASE OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Щигельська Г., КАНД. ІСТ. Н., ДОЦ.....97

ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

Вальборний Р. 97

ТЕРНОПЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ,
УКРАЇНА

ЕКОНОМІЧНІ САНКЦІЇ ПРОТИ РОСІЇ: МАСШТАБИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ
ECONOMIC SANCTIONS AGAINST RUSSIA: SCOPE AND EFFECTIVENESS

- Планую, КОЛИ я це буду робити.
- Розумію, ХТО може мене підтримати.
- Завдяки їй застосуванню кожен із учасників мав змогу отримати «рецепт» застосування задля відновлення своїх емоційних та особистісних ресурсів, який індивідуально підходить саме його стану і відображає внутрішню потребу.

Література

1. Бойко В.В. Синдром емоціонального вигорання: діагностика и профілактика. СПб: Питер, 2008. 336 с.
2. Малец Л. Внимание: вигорание. *Персонал*. 2000. № 5. С. 99–102.

УДК 159.9:364.1

Лещук Г., канд. пед. н., доц.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна

Лещук Р., канд. техн. н., доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

КОНЦЕПТ РЕЗИЛЬЄНСУ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ПСИХОСОЦІАЛЬНИХ КРИЗ

Leshchuk H. , Ph.D., Assoc. Prof.

Leshchuk R. , Ph.D., Assoc. Prof.

RESILIENCE APPROACH IN THE CONTEXT OF DEEPENING PSYCHOSOCIAL CRISES

В умовах, коли українське суспільство зазнає численних кризових трансформацій у різних його сферах, особливо актуальним стає пошук ефективних моделей та інструментів психосоціальної підтримки населення. Резильєнс є відносно новим поняттям у вітчизняній науці та найчастіше перекладається як «резильєнтність», «стресостійкість», «життєстійкість», «життєздатність», «стійкість до травми», «психологічна пружність», однак жодна із запропонованих дефініцій у повній мірі не відображає багатовимірність концепту резильєнсу. Резильєнс, який першопочатково в якості цільової групи визначав дітей, дорослих або сімей, які, поміщені в патогенні чи деструктивні умови, чинять їм опір, долають їх і вмюють підтримувати свою психічну стабільність та якість життя, незважаючи на пережиті труднощі, у сучасній науковій теорії розглядають у контексті впливу на людину несприятливих (екстремальних, загрозливих, стресових) умов і здатності до нормального (здорового) функціонування людини та/або соціальної системи (сім'ї, громади, організації). У найбільш загальному розумінні резильєнс можна тлумачити як «здатність відносно добре справлятися з важкими ситуаціями та особиста ресурсність, що може розвиватися завдяки захисним факторам (наприклад, сприятливе зовнішнє середовище та вироблення адаптивних механізмів копінгу)» [1]. Резильєнс корелює з двома різними типами життєвих ситуацій. У першому випадку йдеться про осіб, які живуть у несприятливих або патогенних сімейно-соціальних умовах, і яким вдається розвиватися без руйнівних психологічних наслідків і соціально адаптуватися. У другому – резильєнс спрямований на осіб, які стикаються з травматичними подіями, й які переживають процес відновлення після них.

Історія розвитку концепту «резильєнс» у світі починається з 1800-х років. У психологічних дослідженнях кінця ХІХ-середини ХХ століття резильєнс розглядають у контексті неусвідомлених захисних механізмів психіки, з 1960-х – усвідомлених стратегій коупінгу, з 1980-х – захисних факторів та факторів ризику. Що ж до

фізіологічних досліджень, то у 1920-х рр. резилієнс вивчали в контексті гомеостазу та квантової фізики, у 1950-х – емоційного стресу та захворювань, у 1970-х – пластичності мозку, а з 1980-х – психонейроімунології. Лише з 1990-х рр. фізіологічні та психологічні аспекти резилієнс почали поєднувати [1; 4].

Мультидисциплінарне розуміння резильєнсу проявляється через його взаємозв'язки з клінічною діяльністю в багатьох галузях: психології та психіатрії, соціальній роботі, освіті, охороні здоров'я (нещасні випадки, травми, інвалідність, смертельні захворювання тощо). В даний час підхід до процесу резильєнсу є не лише моделлю концептуального розуміння, але й основою для супроводу та підтримки окремих осіб, сімей та груп, які опинилися у надзвичайній ситуації. Резильєнс розглядає індивіда, виходячи з потенціалу останнього до супротиву та відновлення; як суб'єкта, здатного формувати різноманітні адаптивні реакції перед лицем негараздів, які дозволяють йому розвивати себе, незважаючи на травмуючі ситуації. Фактично резильєнс став відповіддю на психопатологічну модель, яка зосереджувала зацікавлені сторони у сфері охорони здоров'я та соціальної сфери насамперед на вразливості осіб, які опинились у надзвичайних ситуаціях, а не на їхніх ресурсах та навичках. Резильєнс же відображає модель розуміння суб'єкта в його біологічному, психологічному та соціальному стані з усіма його проявами та факторами вразливості, але також і з його внутрішнім потенціалом [2].

Детермінанти резильєнсу включають безліч біологічних, психологічних, соціальних і культурних факторів, які взаємодіють один з одним, щоб визначити, як людина реагує на стресовий досвід. Резильєнс може змінюватися з часом як функція розвитку та взаємодії людини з навколишнім середовищем. Наприклад, високий рівень материнської турботи та захисту може підвищити стійкість у дитинстві, але може й заважати індивідуальним утворенням у підлітковому або юнацькому віці. Крім того, наша реакція на стрес і травму відбувається в контексті взаємодії з іншими людьми, доступними ресурсами, специфічними культурами і релігіями, організаціями, спільнотами і суспільствами [3]. Кожен із цих контекстів може бути більш-менш стійким сам по собі та отже, більш-менш здатним підтримувати індивіда. Саме завдяки механізмам резильєнсу людина вчиться більш гнучко переносити стреси чи травми, з яким стикається протягом життя.

Можна стверджувати, що у світовій практиці реагування на наслідки надзвичайних ситуацій та психосоціальних криз відбулась переорієнтація з підходу, в основі якого лежить концепт «травма», до більш інтегрованого підходу, базованого на концепті «резилієнс». Якщо при першому підході фахівці фокусуються на травмі людини, після якої їй потрібно відновитися, то резилієнс відображає здатність індивіда підтримувати стабільну рівновагу, зокрема, й у надзвичайних ситуаціях, завдяки своїм сильним сторонам, ресурсам та можливостям [1]. Тобто, визнаним стає той факт, що людина, яка пережила травматичний досвід, має власні здібності, навички, ресурси та можливості.

Література

1. Психосоціальна підтримка в умовах надзвичайних ситуацій: підхід резилієнс: навч.-метод. посіб. / [Н. Гусак, В. Чернобровкіна, В. Чернобровкін, А. Максименко, С. Богданов, О. Бойко; за заг. ред. Н. Гусак] ; Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». К.: НаУКМА, 2017. 92 с.
2. Anaut M. La résilience: évolution des conceptions théoriques et des applications cliniques. *Recherche en soins infirmiers*. 2015/2 (№121), PP. 28–39.
3. Southwick S.M. Resilience definitions, theory, and challenges: interdisciplinary perspectives. *European Journal of Psychotraumatology*. 2014. Режим доступу: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4185134/pdf/EJPT-5-25338.pdf>

4. Tusaie K. Resilience: A Historical review of the construct. *Holist Nurst Pract.* 2004. Vol. 18 (1). P. 3–8.

УДК 373.011.3-052.2:159.942]:355

Мешко Г., д. пед. н., проф.

Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка, Україна

Мешко О., канд. психол. н., доц.

Тернопільський національний педагогічний ім. Володимира Гнатюка, Україна

Габрусєва Н.

Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя; Тернопільський національний педагогічний ім. Володимира Гнатюка, Україна

СТАН ЕМОЦІЙНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Meshko H., Dr. of Pedagogical Sciences, Prof.

Meshko O., Candidate of Psychological Sciences, Assoc. Prof.

Habrusieva N.

THE STATE OF EMOTIONAL WELL-BEING IN THE PROCESS OF LEARNING DURING THE WAR

У сучасних складних умовах, спричинених війною в Україні, надзвичайно актуальною суспільною проблемою є збереження і зміцнення фізичного і психічного здоров'я дитини, стан її емоційного благополуччя. Позитивні емоції мають величезне значення для здоров'я дитини, адже їх переважання дає відчуття щастя, створює хороше самопочуття, заряджає організм енергією, під їх впливом краще працюють всі органи і системи організму.

Крім цього, емоції виконують функцію регулятора учбової діяльності учнів. Емоційний складник впливає як на результати навчальної діяльності, так і на формування самооцінки, рівня домагань учнів тощо. Емоції детермінують динамічні характеристики пізнавальних процесів: тонус, темп, рівень активності. Позитивне емоційне забарвлення є могутнім мотиваційним чинником навчальної діяльності. Недостатня увага до емоційної сфери учнів, стану їх емоційного благополуччя, особливо в період воєнних дій, є причиною погіршення стану здоров'я школярів.

Для вивчення стану емоційного благополуччя учнів у процесі навчання під час війни використано розроблену нами анкету (відповіді на запропоновані питання надали 250 респондентів) і методику для вивчення особливостей психічного стану, створену М. Курганським і Т. Немчиним [1] (у дослідженні взяли участь 252 учні закладів загальної середньої освіти (вік 14-17 років) шкіл Тернопільської, Рівненської та Київської областей).

Результати анкетування свідчать, що 62,4% учнів почувають себе комфортно на уроках, 38,8% переживали ситуацію успіху на уроці, 17,2% відчували невдачі і розчарування у процесі навчання. Причини емоційного дискомфорту називають різні: несправедливе оцінювання; заниження оцінок; неправильний підхід до учнів; погане ставлення вчителя; нерозуміння пояснення вчителя; «стараєшся, а бал низький»; «коли вчитель не в гуморі присутнє напруження на уроці», «розчарування через жакливі новини про війну» і т.п.

У контексті дослідження інтерес представляють відповіді учнів на питання анкети «Чи впливає війна в Україні на Ваше самопочуття на уроці? Як саме?» (Рис.1)